

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кжж-07-000 004
Бања Лука, 28.8.2007. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Желимира Барића, као предсједника вијећа, Обрена Бужанина, Рециба Бегиха, Фикрета Кршлаковића и Дарка Осмића као чланова вијећа, уз учешће записничара Сандре Ђукић, у кривичном предмету против оптужених Ј. М. и З. Б., због кривичног дјела изнуда из члана 242. став 2. у вези с ставом 1. истог члана Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о заједничкој жалби оптужених те жалби њиховог браниоца, адвоката В. Р. из Б. Л., изјављеној против пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кжж-06-000 005 од 01.3.2007. године, након одржане јавне сједнице вијећа у присуству Замјеника Главног Републичког тужиоца Бранке Милошевић, оптужених и њиховог браниоца В. Р., адвоката из Б. Л., дана 28.8.2007. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе оптужених Ј. М. и З. Б., те се потврђује пресуда Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кжж-06-000 005 од 01.3.2007. године.

Образложење

Другостепеном пресудом овог суда број 118-0-Кжж-06-000 005 од 01.3.2007. године, оглашени су кривим Ј. М. и З. Б., због кривичног дјела изнуде из члана 242. став 2. у вези са ставом 1. истог члана Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту КЗ РС), а у вези са чланом 23. истог закона, за које дјело им је изречена условна осуда, којом им је утврђена казна затвора и то оптуженом Ј. М. у трајању од 6 (шест) мјесеци, а оптуженом З. Б. у трајању од 3 (три) мјесеца, те истовремено одређено да се утврђена казна неће извршити ако оптужени у року од једне године не почине ново кривично дјело. Оптужени су обавезани да солидарно плате трошкове првостепеног кривичног поступка чија висина ће бити утврђена посебним рјешењем, и паушал у износу од по 150,00 КМ.

Против наведене пресуде жалбу су, благовремено изјавили бранилац оптужених, адвокат В. Р. из Б. Л. те оптужени лично. Жалбом браниоца оптужених наведена пресуда се побија због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и одлуке о казни, а заједничком жалбом оптужених пресуда се побија због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања те повреде кривичног закона. Приједлог жалби је да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно одлучивање другостепеном суду или да се иста пресуда преиначи тако што ће се оптужени ослободити оптужбе.

Одговор на жалбе није поднесен.

На сједници трећестепеног вијећа овог суда бранилац оптужених, адвокат В. Р. из Б. Л. и оптужени лично су изјавили да остају код изјављених жалби и приједлога у жалбама, а након што је бранилац изложила садржај жалби.

Замјеник Главног Републичког тужиоца Бранка Милошевић је предложила да се жалба оптужених и жалба њихових бранилаца, одбије као неоснована.

Испитујући побијану пресуду у оном дијелу који се жалбом побија а у смислу одредбе члана 312. Закона о кривичном поступку (у даљем тексту: ЗКП), овај суд је одлучио као у изреци из сљедећих разлога:

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. ЗКП-а, на коју жалбе указују, није почињена у поступку доношења и писмене израде побијане пресуде.

Наиме, за оцјену законитости исказа свједока (оштећене З. К. и свједока Ј. В.), узетих од стране овлаштеног службеног лица, те слиједом тога могућности кориштења тих исказа на главном претресу, није од одлучујућег значаја чињеница да су ти искази прибављени прије доношења формалне наредбе тужиоца о спровођењу истраге, како то заједничка жалба оптужених истиче, уз тврдњу да су ти искази незаконити па се на њима није могла заснивати побијана пресуда. Пресудан значај за оцјену валидности тих исказа као доказа имају правила по којима су ти свједоци саслушани. Тако одредба члана 219. став 3. ЗКП-а изричито и недвосмислено прописује да се изјаве прибављене у тој фази поступка од стране овлаштених службених лица, могу користити као доказ у кривичном поступку уколико је при узимању изјава поступљено у складу са одредбама члана 150. ЗКП-а. Како су у конкретном случају овлаштена службена лица приликом испитивања оштећене З. К. и свједока Ј. В. досљедно примјенили правила о саслушању свједока садржана у одредби члана 150. ЗКП-а, то су се записници са тим изјавама могли користити као доказ на главном претресу.

Надаље, нема мјеста ни приговору те жалбе да је кориштењем тих исказа повријеђен принцип непосредности у извођењу доказа садржан у одредби члана 280. ЗКП-а, јер су оштећена и свједок непосредно саслушани на главном

претресу, те су њихови искази из истраге у смислу одредбе члана 280. став 1. ЗКП-а, кроз то саслушање уведени као доказ на главном претресу.

Приговор заједничке жалбе оптужених о битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка ј) ЗКП-а у облику унутрашње противрјечности изреке пресуде, затим противрјечности изреке разлoзима и недостатку разлога за одлучне чињенице у образложењу, се свode на уопштenu тврдњу без прецизирања одлучних чињеница на које се наведени недостаци изреке пресуде односе, па се овакав неаргументовани жалбени приговор не може прихватити као основан.

Када је другостепени суд, након што је на претресу пред тим судом измјењена оптужница, одбио приједлог браниоца оптужених за одлагање претреса ради припремања одбране, а уз образложење да тим измјенама оптужени нису доведени у неповољнији положај, јер се ради о прецизирању чињеница у оквиру истог догађаја и правне квалификације дјела, онда нема мјеста за тврдњу жалбе браниоца оптужених да је на тај начин повријеђено право оптужених на одбрану. Ово из разлога што је према одредби члана 282. ЗКП-а потреба за одлагањем претреса у том случају у домену дискреционе оцјене суда утемељене на карактеру извршених измјена, па како те измјене чињеница по обиму и садржају не мијењају идентитет дјела, онда одлагање претреса ради припремања одбране није било нужно, како је то правилно оцјенио другостепени суд.

Приговор жалбе браниоца оптужених побијаној пресуди у виду замјерке да се та пресуда уопште не изјашњава о законитости прибављања доказа (ташна и власи косе оштећене З. К., те мобилног телефона власништво Ј. В.), немају значај таквог приговора који би манифестовао битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка з) или тачка ј) ЗКП-а, јер законитост прибављања тих доказа није оспоравана током поступка који је претходио доношењу те пресуде (а нити жалба садржи тврњу о незаконитости прибављања), па сљедом тога образложење пресуде није мањкаво када не садржи разлоге за оцјену законитости тих доказа.

Надаље, када се жалбом браниоца оптужених доводи у питање вриједносни значај датих разлога у образложењу за саизвршилачку дјелатност оптужених, те етиологију и старост повреда оштећене З. К., онда се на приговорима таквог карактера не може заснивати битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка ј) ЗКП-а у облику недостатка разлога у образложењу за одлучне чињенице, јер такав приговор по својој суштини представља приговор чињеничној основи пресуде.

Аргументима жалбе уз приговор мањкавости чињеничне основе побијане пресуде не може се довести у сумњу правилност чињеничних утврђења на којима се заснива закључак те пресуде о саизвршилачкој дјелатности оптужених у предузимању радњи, чињенично описаних у изреци те пресуде, које манифестују примјену силе према оштећеној З. К. у циљу утјеривања дуга који је она, имала према оптуженом Ј. М. Такво чињенично утврђење је резултат савјесне садржајне оцјене проведених доказа на главном претресу у међусобној повезаности, а разлоге наведене у образложењу пресуде за све чињенице од

одлучног значаја за постојање дјела у радњама оптужених прихвата и ово вијеће као мјеродавно образложење.

Неоснован је приговор жалбе заснован на тврдњи да је побијаном пресудом повријеђен кривични закон на штету оптужених кроз погрешну правну оцјену дјела. Тако се жалбама тврди да радње оптужених описане у изреци пресуде немају обиљежје кривичног дјела изнуде из члана 242. став 2. у вези са ставом 1. КЗ РС (за које су оптужени оглашени кривим побијаном пресудом) због одсуства намјере прибављања противправне имовинске користи као конститутивног елемента овог кривичног дјела. Међутим жалбе превиђају чињеницу да се код утјеривања дуга као специфичног облика кривичног дјела принуде, намјера прибављања противправе користи не појављује као његов битан елемент, него насупрот томе, намјера се код овог облика изнуде манифестује у враћању имовине коју дужник дугује, уз примјену принуде у облику употребе сили или озбиљне пријетње.

Надаље, погрешно је становиште жалби по коме садржај чињеничног описа дјела из изреке побијане пресуде манифестује битне елементе кривичног дјела самовлашћа из члана 397. КЗ РС. Истина према диспозицији кривичног дјела самовлашћа из члана 397. став 2. КЗ РС радња извршења дјела се манифестује такође у примјени принуде (употреба силе или озбиљне пријетње), ради прибављања неког свог права које припада извршиоцу дјела, или права за које сматра да му припада. Међутим, за разлику од кривичног дјела изнуде које се појављује у облику утјеривања дуга, код кривичног дјела самовлашћа у квалификованом облику из става 2. члана 397. КЗ РС употреба принуде се не ограничава на дуг као имовинско право него укључује читав спектар других права па и неимовинских. Осим тога, кривично дјело самовлашћа укључује такође примјену принуде и ради прибављања права за које извршилац погрешно сматра да му припадају. Иако по обиљежјима дјела која се манифестују у начину прибављања (примјеном принуде) и намјери којом је дјело мотивисано (прибављање права) постоји подударност између ова два кривична дјела, утјеривање дуга је специфичан облик кривичног дјела изнуде из групе имовинских кривичних дјела, које се искључиво ограничава на принудно утјеривање дуга (дакле не обухвата принудно прибављање и других права), а с обзиром на висину запреијене казне у односу на кривично дјело самовлашћа из члана 397. КЗ РС, кривично-правна заштита од извршења овог дјела (које у себи по битним обиљежјима садржи самовласно принудно прибављање права у виду утјеривања дуга) подиже на већи степен.

Из изнијетих разлога овај суд налази да је побијаном пресудом на темељу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања другостепени суд правилно примјенио кривични закон када је радње оптужених оквалификовао као кривично дјело изнуде из члана 242. став 2. у вези са ставом 1. КЗ РС.

Одлуку о кривичној санкцији овај суд је испитао у вези са приговорима жалбе браниоца оптужених, те у смислу одредбе члана 314. ЗКП-а и у вези са заједничком жалбом оптужених, те налази да су кроз опредјељење другостепеног суда да оптуженим изрекне условну осуду као упозоравајућу санкцију, која се манифестује у облику пријетње утврђеним казнама затвора кроз период провјеравања од једне године, у пуној мјери дошле до изражаја све

олакшавајуће околности које је на страни оптужених утврдио тај суд, па се супротне тврдње жалбе браниоца оптужених не могу прихватити као основане.

Одредба члана 99. став 4. ЗКП-а предвиђа могућност да се, у случају осуђујуће пресуде, оптужени у цјелини или дјелимично ослободе од плаћања трошкова кривичног поступка само ако би њиховим плаћањем била доведена у питање његова егзистенција или егзистенција лица која је дужан да издржава. Жалба браниоца оптужених не садржи такву тврдњу, него неоснованост одлуке о обвезивању оптужених на плаћање трошкова кривичног поступка темељи на тези да је оштећена својим понашањем изазвала оптуженог Ј. М. на извршење дјела. Како је у питању жалбена аргументација која је ирелевантна с аспекта одлучивања о ослобађању плаћања трошкова кривичног поступка, то ни овом жалбеном основу побијања другостепене пресуде нема мјеста.

Неоснован је и жалбени приговор који се манифестује у замјерци побијаној пресуди што оптуженом Ј. М. није досуђен неспорним дуг оштећене у износу од 700,00 КМ. Ово из разлога што право на остваривање имовинско-правног захтјева у кривичном поступку припада оштећеном, а оштећени у смислу одредбе члана 20. тачка ж) ЗКП-а је лице коме је лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено. Дакле, право на остваривање имовинско-правног захтјева у кривичном поступку имају само она лица која су оштећана извршењем кривичног дјела за које се води конкретни кривични поступак.

На основу изложеног трећестепено вијеће овог суда налази да је заједничка жалба оптужених и жалба њиховог браниоца неоснована, ради чега је исту у смислу одредбе члана 319. ЗКП-а ваљало одбити и потврдити побијану пресуду.

Записничар
Сандра Ђукић

Предсједник вијећа
Желимир Барић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић